

Toetsing Wet natuurbescherming

in verband met de voorgenomen uitbreiding van de Boekhors te Westerbroek.

Rapport 2017-102

A.R. Balk

koeman en bijkerk bv
ecologisch onderzoek en advies

Toetsing Wet natuurbescherming

in verband met de voorgenomen uitbreiding van de Boekhors te Westerbroek.

Rapport 2017-102

A.R. Balk

koeman en bijkerk bv
ecologisch onderzoek en advies

bezoekadres	oosterweg 127 Haren
postadres	postbus 111 9750 AC Haren
telefoon	050 8200018
telefax	050 8200013
email	info@koemanenbijkerk.nl
website	www.koemanenbijkerk.nl

Colofon

Opdrachtgever	Jack Koster Houses, Oudeweg 51b, 9608 PK Westerbroek
Titel	Toetsing Wet natuurbescherming in verband met de voorgenomen uitbreiding van de Boekhors te Westerbroek.
Auteurs	A.R. Balk
Datum	20 september 2017
Pagina's (inclusief bijlagen)	30
Projectnr	2017-191
Rapportnr	2017-102
Status	Definitief
Akkoord	G.J. Berg (adviseur ecologie)
Paraaf	

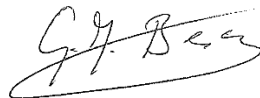

Foto omslag: aanzicht vanaf de zuidwest hoek van het plangebied

Deze publicatie kan geciteerd worden als:

Balk AR (2017) Toetsing Wet natuurbescherming in verband met de voorgenomen uitbreiding van de Boekhors te Westerbroek. KenB rapport 2017-102. Koeman en Bijkerk bv, Haren.

© Koeman en Bijkerk bv / Jack Koster Houses

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Koeman en Bijkerk bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Koeman en Bijkerk bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede schade welke voortvloeit uit toepassingen van resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Koeman en Bijkerk bv; opdrachtgever vrijwaart Koeman en Bijkerk bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoudsopgave

COLOFON	3
SAMENVATTING	7
1 INLEIDING	9
1.1 Aanleiding en doel	9
1.2 Verantwoording	10
2 TOETSINGSKADER BESCHERMDE SOORTEN EN GEBIEDEN	11
2.1 Beschermingsregimes soorten	11
2.2 Natura 2000-gebieden	12
2.3 Houtopstanden	12
2.4 Natuurnetwerk Nederland	12
3 RESULTATEN VELD- EN BRONNENONDERZOEK	13
3.1 Gebiedsbeschrijving	13
3.2 Bronnenonderzoek	13
3.3 Functie van het plangebied voor beschermde soorten	14
3.4 Gebiedspotenties	15
4 EFFECTEN VAN DE INGREEP EN TE TREFFEN MAATREGELEN	17
4.1 Broedvogels (zonder jaarrond beschermd nest)	17
4.2 Vleermuizen	17
4.3 Algemeen voorkomende soorten	18
5 CONCLUSIE	19
6 LITERATUUR	21
BIJLAGE I WAARGENOMEN SOORTEN IN HET PLANGEBIED EN HUN BESCHERMINGSSTATUS	23
BIJLAGE II WETTELIJK KADER	24

Samenvatting

In opdracht van Jack Koster Houses te Westerbroek, heeft Koeman en Bijkerk bv een toetsing aan de Wet natuurbescherming uitgevoerd in verband met de voorgenomen uitbreiding van de Boekhors te Westerbroek. Men is voornemens een woonwijk te bouwen. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 1 ha en is gelegen aan de westzijde van Westerbroek. Hierbij moet rekening worden gehouden met beschermde soorten planten en dieren.

De Wet natuurbescherming heeft als doel het voor de lange termijn beschermen van biodiversiteit. Sommige handelingen en ontwikkelingen kunnen de natuur schaden en zijn daarom krachtens de wet verboden. Is dat het geval dan moet er ontheffing worden aangevraagd voor het overtreden van een verbodsbepaling. Koeman en Bijkerk bv heeft op basis van veldonderzoek (d.d. 14 september 2017) en bronnenonderzoek de effecten van deze ingreep onderzocht en beoordeeld of voor genoemd initiatief een ontheffing moet worden aangevraagd.

Bij uitvoering van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van algemene broedvogels en vleermuizen. Indien de werkzaamheden met inachtneming van de in Hoofdstuk 4 genoemde maatregelen worden uitgevoerd met betrekking tot algemene broedvogels wordt overtreding van verbodsbepalingen voorkomen voor deze soortgroep.

Indien niet aan genoemde maatregelen kan worden voldaan dient wel ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

Voor vleermuizen dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar gebruik van het plangebied. De aanwezigheid van verblijfplaatsen moet worden onderzocht door visuele inspectie (zichtwaarnemingen en sporen) en met behulp van een batdetector (registreren van door vleermuizen geproduceerd geluid). Voor een volledige inventarisatie van vleermuizen dient zowel in het voorjaar (de kraamperiode) als in het najaar (de paarperiode) te worden geïnventariseerd, omdat vleermuizen zich niet het gehele jaar op dezelfde plaats ophouden. Het onderzoek geeft uitsluitsel of voor genoemde soort(en) ontheffing moet worden aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming.

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen Natura 2000-gebieden of gebieden die deel uitmaken van het NNN waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

In opdracht van Jack Koster Houses te Westerbroek, heeft Koeman en Bijkerk bv een toetsing aan de Wet natuurbescherming uitgevoerd in verband met de voorgenomen uitbreiding van de Boekhors te Westerbroek. Men is voornemens een woonwijk te bouwen. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 1 ha en is gelegen aan de westzijde van Westerbroek. Momenteel heeft het plangebied een natuurlijke uitstraling met enkele sloten en bomensingels. Het plan is om hier diverse kavels te maken met een inrichting die past bij het landschap en bij het dorp. Door Jack Koster Houses zijn diverse toekomstige scenario's meegestuurd met de offerteaanvraag. Alle verschillende opties betreffen een woonwijk met een flink aandeel groen tussen de huizen en een poel aan de zuidoostzijde.

Figuur 1 Luchtfoto met rood omlijnd het plangebied (bron: <http://www.openstreetmap.org>)

In dit rapport wordt verslag gedaan van bronnen- en veldonderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten. Het doel is te bepalen of de voorgenomen werkzaamheden leiden tot overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming.

Dit rapport beschrijft de uit te voeren werkzaamheden en de methodiek bij de uitgevoerde inventarisatie. De effecten van de ingreep op beschermde en/of bijzondere soorten planten en dieren zijn in beeld gebracht en getoetst aan de verbodsbepalingen uit de natuurwetgeving. Daarbij is ingegaan op de volgende vragen:

- Welke beschermde soorten planten en dieren komen mogelijk of zeker voor in de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep?

- Welke effecten op beschermde soorten heeft de voorgenomen ingreep?
- Kunnen deze effecten een wezenlijke negatieve invloed op soorten hebben?
- Welke verbodsbepalingen worden overtreden/is een ontheffing nodig?
- Welke maatregelen voor mitigatie en compensatie van schade aan beschermde soorten zijn noodzakelijk?
- Is nader onderzoek noodzakelijk?

1.2 Verantwoording

De toetsing is een effectbepaling en -beoordeling op basis van de huidige aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren in het plangebied, de functie van het plangebied en de directe omgeving voor deze soorten en de voorgenomen ingreep. De toetsing is opgesteld op basis van het in 2017 uitgevoerde veldwerk, de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

Veldbezoek

Het plangebied is op 14 september 2017 bezocht. Tijdens het veldbezoek is zoveel mogelijk informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc). Op basis van terreinkenmerken en *expert judgement* is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten.

Bronnenonderzoek

Aanvullend op het veldbezoek heeft beperkt bronnenonderzoek plaatsgevonden. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen is de NDFF geraadpleegd.

2 Toetsingskader beschermde soorten en gebieden

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht geworden (Anonymus 2016). Deze wet vervangt drie wetten; de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. De bescherming van gebieden, diersoorten, plantensoorten en bossen wordt via deze wet geregeld.

De regels die toezien op bescherming van Natura 2000-gebieden (voorheen Nbwet) zijn opgenomen in 'Hoofdstuk 2 Natura 2000-gebieden' van de Wet natuurbescherming. De verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde soorten (voorheen Ffwet) zijn in de Wet natuurbescherming opgenomen in 'Hoofdstuk 3 Soorten' en beschreven per beschermingsregime (zie onder). De regels voor houtopstanden (voorheen Boswet) zijn beschreven in Hoofdstuk 4 van de wet.

In het voorliggende rapport toetsen we aan bepalingen voor beschermde soorten (Wnb: Hoofdstuk 3), er is niet getoetst aan de bepalingen uit de hoofdstukken 2 en 4 van de wet. Hieronder is dit kort toegelicht.

2.1 Beschermingsregimes soorten

Bij de uitvoering van de geplande werkzaamheden moet rekening worden gehouden met het huidige voorkomen van beschermde soorten planten en dieren in het plangebied. Als de voor-genomen ingreep leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde soorten, zal moeten worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat een ontheffing moet worden verkregen.

De Wet natuurbescherming onderscheidt bij de bescherming van soorten drie beschermingsregimes:

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (Wnb § 3.1),
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (Wnb § 3.2) en
- Beschermingsregime andere soorten (Wnb § 3.3).

Met het in werking treden van de Wet natuurbescherming is het beschermingsregime voor een aantal soorten veranderd dan wel vervallen. Ook zijn een aantal soorten beschermd die dat voorheen niet waren. Voor soorten vallend onder 'Beschermingsregime andere soorten' kan de provincie een vrijstelling verlenen voor handelingen in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden (Wnb Art 3.10 lid 2a).

In dit rapport wordt onderscheid gemaakt in 'vogels', strikt beschermde soorten (Wnb §3.2) en 'andere soorten' (Wnb §3.3). Vogels en strikt beschermde soorten zijn Europees beschermd, de 'andere soorten' betreffen Nationaal beschermde soorten.

Als de voorgenomen ingreep leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde soorten, is nagegaan of een vrijstelling geldt of dat een ontheffing moet worden verkregen voordat de ingreep wordt uitgevoerd (zie bijlage II).

2.2 Natura 2000-gebieden

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied. In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen wettelijk beschermde gebieden waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben. Het meest nabijgelegen wettelijk beschermde gebied, het N2000-gebied Zuidlaardermeer bevindt zich op een afstand van 600 meter km van het plangebied.

2.3 Houtopstanden

De te kappen bomen staan binnen de bebouwde kom. De regels ten aanzien van houtopstanden zijn in dergelijke gevallen niet van toepassing.

2.4 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt direct naast het Natuurnetwerk Nederland. Dit gebied is aangewezen als N14.02 Hoog- en laagveenbos en als N04.02 Zoete Plas. Vanuit de Groningse Omgevingsverordening gaat men niet uit van een externe werking van effecten vanuit gebieden buiten de NNN op NNN-gebieden (Provincie Groningen, 2016). Het toetsingskader van de NNN is daardoor niet van toepassing.

3 Resultaten veld- en bronnenonderzoek

3.1 Gebiedsbeschrijving

Momenteel ligt het terrein braak. Het gebied is grotendeels omringd door een smalle watergang. Alleen de zuidelijke watergang is iets breder en bevat waterplanten en een enigszins ontwikkelde oever. Het middendeel van het terrein bestaat uit voedselrijk grasland met algemene kruiden. Ook is een klein heuveltje aanwezig. Rondom staat een houtsingel met onder andere behoorlijk dikke bomen. In het midden van het terrein staan enkele jonge bomen. Het gebied wordt momenteel voornamelijk gebruikt door bewoners van de naastgelegen wijk om de hond uit te laten.

Figuur 2 Links brug voor wandelaars over een sloot. Rechts een overzicht van de planlocatie

3.2 Bronnenonderzoek

De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geeft een eerste indruk van mogelijk aanwezige beschermde soorten binnen het plangebied en binnen de directe omgeving. Als zoekgebied is gekozen voor een gebied met een straal van circa 200 meter rondom het plangebied, waarbij gericht gezocht is naar alle beschermde en rode lijst soorten die de afgelopen 10 jaar zijn waargenomen, met uitzondering van vogels.

Uit de NDFF is alleen de Europees beschermde Bever (artikel 3.5 Wet natuurbescherming) waargenomen (Tabel 1).

Het plangebied heeft slechts een beperkte omvang en beschikt, in vergelijking met de directe omgeving, niet of nauwelijks over habitat dat potentieel geschikt is voor de Bever. Het wordt zeer onwaarschijnlijk geacht dat de deze soort van het plangebied gebruik maakt.

Tabel 1 Rapportage NDFF (Geraadpleegd op 18 september 2017) voor alle soortgroepen, met uitzondering van de soortgroep vogels ; **WNB**: beschermingsstatus onder de Wet natuurbescherming, NL=Nationaal beschermde soort (artikel 3.10), EU=Europees beschermde soort (artikel 3.1 of 3.5); **Vrijstelling**: Hier is aangegeven of de soort via een provinciale verordening is vrijgesteld. GR=Groningen. **RL**: status van soort met vermelding op de Nederlandse Rode Lijst; 0 = uitgestorven op wereldschaal, 1 = in het wild uitgestorven op wereldschaal, 2 = verdwenen uit Nederland, 3 = in het wild verdwenen uit Nederland, 4 = ernstig bedreigd, 5 = bedreigd, 6 = kwetsbaar, 7 = gevoelig, - = niet op Rode Lijst (EZ 2015);

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	WNB	Vrijstelling	RL
Zoogdieren				
Bever	<i>Castor fiber</i>	EU	-	7

3.3 Functie van het plangebied voor beschermde soorten

In onderstaande tekst is per soortgroep aangegeven welke beschermde soorten tijdens het veldbezoek op 14 september 2017 zijn waargenomen of waarvan het zeer waarschijnlijk wordt geacht dat de soorten in het plangebied voorkomen.

Vaatplanten

In het plangebied zijn bij het veldbezoek geen beschermde soorten planten aangetroffen. Geschikte groeiplaatsen zijn niet aanwezig. Uit het plangebied en zijn omgeving zijn ook geen waarnemingen van beschermde soorten planten bekend (NDFF 2017(i)). Het voorkomen van beschermde planten in het plangebied is op basis van het veldbezoek en verspreidingsgegevens uitgesloten.

Libellen

In het plangebied zijn bij het veldbezoek geen libellen aangetroffen. Het veldbezoek is uitgevoerd in een jaargetijde (herfst) die ongeschikt is voor het waarnemen van veel soorten libellen. Geschikte leefgebieden ontbreken echter; de slootkanten zijn vrij steil en beschaduwde en hebben een matig ontwikkelde oevervegetatie. Uit het plangebied en zijn omgeving zijn geen waarnemingen van beschermde soorten libellen bekend (NDFF 2017(i)). Op grond hiervan is beoordeeld dat het plangebied geen betekenis heeft voor beschermde soorten libellen.

Dagvlinders

In het plangebied zijn bij het veldbezoek geen dagvlinders aangetroffen. Het veldbezoek is uitgevoerd in een jaargetijde (herfst) die ongeschikt is voor het waarnemen van veel soorten dagvlinders. Geschikte leefgebieden ontbreken echter; het plangebied is vrij voedselrijk en bevat naar verwachting geen geschikt biotoop voor beschermde soorten. Uit het plangebied en zijn omgeving zijn geen waarnemingen van beschermde soorten dagvlinders bekend (NDFF 2017(i)). Op grond hiervan is beoordeeld dat het plangebied geen betekenis heeft voor beschermde soorten dagvlinders.

Amfibieën

In het plangebied liggen enkele wateren die geschikt zijn voor algemene soorten amfibieën zoals Gewone pad en Bruine kikker. Ten tijde van het veldbezoek waren

amfibieën mogelijk echter verminderd actief vanwege de temperatuur en zijn daardoor niet aangetroffen. Naar verwachting kan een kleine populatie amfibieën zich ophouden in het gebied en er zich voortplanten. Het plangebied is niet van groot belang voor amfibieën; in de omgeving zijn vele geschikte(re) wateren aanwezig. Bovendien creëert de geplande nieuwe inrichting meer voortplantingshabitat voor deze soorten. Gewone pad en Bruine kikker zijn Nationaal beschermde soorten (artikel 3.10 Wet natuurbescherming).

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn twee vogelsoorten aangetroffen. Beide soorten komen in Nederland algemeen voor (zie Bijlage I). Alle waargenomen soorten worden beschermd onder de Wet natuurbescherming (artikel 3.1; *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn*), zoals bijna alle in Nederland voorkomende vogelsoorten. Er zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen.

Zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen zoogdieren waargenomen. In het plangebied komen mogelijk Nationaal beschermde soorten voor zoals muizensoorten en marterachtigen. Marterachtigen foerageren mogelijk in het plangebied maar hebben hier niet hun vaste verblijfplaats.

In het plangebied is één boom aangetroffen met spechtengaten in het midden van het plangebied. Mogelijk is deze in gebruik door vleermuizen. Door de beschutte ligging is het gebied ook geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Uit het plangebied en zijn omgeving zijn geen waarnemingen van beschermde soorten vleermuizen bekend (NDFF 2017(i)).

Overige soortgroepen

Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat de huidige inrichting het plangebied ongeschikt maakt voor overige beschermde soorten.

3.4 Gebiedspotenties

Het plangebied is omringd met vrij veel dikke bomen die momenteel nog geen gaten hebben. Door deze bomen te bewaren zullen mogelijk spechten hier nesten in hakken wat op de lange termijn holtes voor vleermuizen oplevert. Ook dragen oudere bomen bij aan de sfeer van het plangebied. Door natuur-inclusief te bouwen kan ieder nieuw huis bijdragen aan de biodiversiteit in het plangebied. De nieuwe bebouwing in het plangebied kan voorzien worden van ingebouwde neststenen voor bijvoorbeeld spreeuwen, huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen. Wat precies mogelijk is hangt af van de geplande bebouwing. De watergangen hebben idealiter een zo flauw mogelijke oever zodat amfibieën, libellen en andere soorten een leefgebied vinden. Indien gewenst kunnen oevers en groenstroken ingezaaid worden met inheemse kruiden. Inheemse kruiden trekken verschillende soorten dagvlinders aan. Indien nieuwe bomen worden aangeplant, wordt aanbevolen inheemse soorten te gebruiken. Uitheemse soorten leveren vaak minder voedsel op voor inheemse vogels, dagvlinders en insecten. Door in

een eventuele houtwal stronken te laten liggen, wordt vlak naast geschikt voortplantingswater ook een geschikt landhabitat voor amfibieën gecreëerd. Amfibieën overwinteren regelmatig onder oude stronken hout.

4 Effecten van de ingreep en te treffen maatregelen

Tijdens het veldbezoek zijn enkele beschermde soorten aangetroffen waarop de voorgenomen ingreep in meer of mindere mate gevolgen zal hebben.

4.1 Broedvogels (zonder jaarrond beschermd nest)

Effecten van de ingreep

Indien de werkzaamheden in het broedseizoen worden uitgevoerd kan bij het verwijderen van opgaande beplanting verstoring van broedende vogels optreden of zelfs vernietiging van nesten en broedsels. In de Wet natuurbescherming wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval wordt geconstateerd valt deze binnen de broedperiode, ongeacht de datum. Vernietiging van nesten en broedsels is een overtreding van verbodsbepaling Art. 3.1, lid 2 van de Wnb. Om dit te voorkomen worden de volgende maatregelen aanbevolen.

Maatregelen

Wetsovertreding kan worden voorkomen door:

- De werkzaamheden niet plaats te laten vinden in de broedperiode; bomen, bosschages en/of overige structuren waar vogels kunnen broeden buiten het broedseizoen van de algemene broedvogelsoorten verwijderen. Het broedseizoen loopt globaal van maart tot en met augustus;
- Bomen en struiken te inspecteren op broedgevallen vlak voor de kap;
- Eventueel kan er voor worden gekozen om voorafgaand aan de uitvoering van de werkzaamheden en voorafgaand aan het broeden de opgaande vegetatie te verwijderen op de plekken waar ingrepen plaatsvinden, zodat deze onaantrekkelijk zijn voor vogels om er te broeden. Dit betekent dat de ingreeplocaties voor het verwijderen van de vegetatie op broedende vogels wordt gecontroleerd. Houdt er rekening mee dat de meeste vogels al in maart met de bouw van een nest beginnen.

4.2 Vleermuizen

Effecten van de ingreep

Er zijn geen sporen aangetroffen van vleermuizen. De kans dat vleermuizen de boom met gaten gebruiken als zomerverblijf, kraamkamer of winterverblijf is op basis van de uitgevoerde quickscan niet uit te sluiten. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen of vleermuizen gebruik maken van de te kappen boom. Nader onderzoek is niet noodzakelijk indien deze boom kan worden opgenomen in de plannen voor de ontwikkeling van het gebied en daardoor geen gevolgen optreden voor eventuele vleermuizen die gebruik maken van de boom. Een ter zake kundige ecooloog dient te beoordelen of dit het geval is.

Indien momenteel vleermuizen foerageren binnen het plangebied, wordt dit door de komst van de woonwijk mogelijk verhinderd of tenminste sterk beïnvloed. Een

foerageergebied voor vleermuizen is alleen beschermd als het van groot belang is voor de functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaatsen elders, doordat in de nabijheid onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. In de omgeving zijn vele soortgelijke stukken aanwezig waar vleermuizen kunnen foerageren. Daardoor is het plangebied als foerageergebied naar verwachting niet essentieel voor het voortbestaan van vaste rust- en verblijfplaatsen in de buurt.

Maatregelen

Uitvoering van de werkzaamheden in de periode maart tot oktober heeft een verstorend effect op vleermuizen die het plangebied gebruiken als migratieroute of foerageergebied. Geadviseerd wordt in deze periode geen werkzaamheden uit te voeren en de bestaande groenstructuur met bosschages en elzensingels, waar mogelijk, te behouden.

4.3 Algemeen voorkomende soorten

Effecten van de ingreep op grondgebonden zoogdieren

Het plangebied kan van belang zijn voor enkele kleine zoogdieren zoals marterachtigen en verschillende muizensoorten. Dit betreft echter nationaal beschermde soorten, waarvoor de provincie Groningen een algemene vrijstelling heeft gegeven bij, onder andere, ruimtelijke ontwikkelingen. Wel dient rekening te worden gehouden met de Zorgplicht (Art. 1.11 van de Wnb).

Maatregelen

Aan de zorgplicht kan worden voldaan door de volgende maatregelen te nemen:

- Bij verstoring van dieren tijdens de werkzaamheden moeten deze de gelegenheid krijgen te vluchten naar een nieuwe leefomgeving.

Effecten van de ingreep op vissen en amfibieën

In het plangebied komen algemeen voorkomende soorten vissen en amfibieën voor. Bij het werken in sloten kunnen aanwezige amfibieën en vissen verstoord worden. De vissen die mogelijk voorkomen zijn niet beschermd. De amfibieën betreft Nationaal beschermde soorten (Art. 3.10 uit de Wnb), waarvoor de provincie Groningen een algemene vrijstelling heeft gegeven bij, onder andere, ruimtelijke ontwikkelingen. Wel dient rekening te worden gehouden met de Zorgplicht (Art. 1.11 van de Wnb).

Maatregelen

Aan de zorgplicht kan worden voldaan door de volgende maatregelen te nemen:

- Voer de werkzaamheden aan de sloten uit in de periode tussen augustus en oktober (of november als de watertemperatuur het toestaat); buiten de voorplanting- en overwinteringsperiode;
- Daarnaast wordt aanbevolen vanuit één richting rustig te werken richting een open einde of aangrenzende sloot, zodat vissen en amfibieën kunnen vluchten naar aansluitende watergangen.

5 Conclusie

Bij uitvoering van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van algemene broedvogels, vleermuizen, vissen en amfibieën. Indien de werkzaamheden met inachtneming van de in Hoofdstuk 4 genoemde maatregelen worden uitgevoerd met betrekking tot algemene broedvogels wordt overtreding van verbodsbepalingen voorkomen voor deze soortgroep.

Indien niet aan genoemde maatregelen kan worden voldaan dient wel ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

Voor vleermuizen dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar gebruik van het plangebied. De aanwezigheid van verblijfplaatsen moet worden onderzocht door visuele inspectie (zichtwaarnemingen en sporen) en met behulp van een batdetector (registreren van door vleermuizen geproduceerd geluid). Voor een volledige inventarisatie van vleermuizen dient zowel in het voorjaar (de kraamperiode) als in het najaar (de paarperiode) te worden geïnventariseerd, omdat vleermuizen zich niet het gehele jaar op dezelfde plaats ophouden. Het onderzoek geeft uitsluitsel of voor genoemde soort(en) ontheffing moet worden aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming.

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen Natura 2000-gebieden of gebieden die deel uitmaken van het NNN waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben.

De gegevens over de aanwezigheid van bovengenoemde (beschermde) soorten zijn houdbaar tot september 2020. Indien de in dit rapport beschreven ingreep wijzigt dan wel wordt uitgevoerd na september 2020 kan een actualisatie van het onderzoek nodig zijn.

6 Literatuur

Anonymus (2016) Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming). Staatsblad 34: 1-74.

EZ (2015) *Besluit van de Staatssecretaris van Economische Zaken ..., DGAN-PDJNG / 15129301, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna*. Staatscourant nr. 36471.

Websites

NDFF 2017(i) Nationale Databank Flora en Fauna Uitvoerportaal: <https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul>

Bijlage I Waargenomen soorten in het plangebied en hun beschermingsstatus

Alle vermelde soorten zijn waargenomen in het plangebied tijdens het veldbezoek op 14 september 2017. WNB: beschermingsstatus onder de Wet natuurbescherming, NL=Nationaal beschermde soort (artikel 3.10), EU=Europees beschermde soort (artikel 3.1 of 3.5); Vrijstelling: Hier is aangegeven of de soort via een provinciale verordening is vrijgesteld, GR=Groningen; RL: status van soort met vermelding op de Nederlandse Rode Lijst; 0 = uitgestorven op wereldschaal, 1 = in het wild uitgestorven op wereldschaal, 2 = verdwenen uit Nederland, 3 = in het wild verdwenen uit Nederland, 4 = ernstig bedreigd, 5 = bedreigd, 6 = kwetsbaar, 7 = gevoelig, - = niet op Rode Lijst (EZ 2015)..

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	WNB	Vrijstelling	RL
Vaatplanten				
Zomereik	<i>Quercus robur</i>	-	-	-
Zwarte els	<i>Alnus glutinosa</i>	-	-	-
Amfibieën				
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	NL	GR	-
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	NL	GR	-
Vogels				
Merel	<i>Turdus merula</i>	EU	-	-
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>	EU	-	-

Bijlage II Wettelijk kader

II.1 Inleiding

Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (kortweg: Wnb) in werking. Deze wet vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Met de inwerkingtreding van de Wnb zijn de provincies het bevoegde gezag voor de ontheffing- en vergunningverlening voor plannen en projecten en voor het vaststellen van vrijstellingsregelingen. Bij provincie overschrijdende projecten is dit de minister van EZ.

Deze bijlage vat het wettelijk kader samen voor toetsing van ruimtelijke ingrepen en andere handelingen. In paragraaf II.2 komen algemene bepalingen van de wet aan de orde. Gebiedsbescherming is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 2 Natura 2000-gebieden' en is hier samengevat in paragraaf II.3. De bescherming van soorten is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 3 Soorten' en in deze bijlage samengevat in paragraaf II.4. De bescherming van bomen en bos is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 4 Houtopstanden, hout en houtproducten'. Dit laatste hoofdstuk en andere onderdelen van de Wnb zoals jacht, schadebestrijding, overlastbestrijding, faunabeheer en omgang met exoten maken geen deel uit van deze bijlage.

II.2 Algemene bepalingen

Art 1.10 De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

Art 1.11 Zorgplicht:

Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

- a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
- b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Art 1.12 Gedeputeerde staten van de provincies dragen zorg voor:

- het nemen van de nodige maatregelen voor de bescherming, de instandhouding of het herstel van biotopen en leefgebieden in voldoende gevarieerdheid voor alle van nature in het wild levende vogelsoorten en planten en dieren en hun habitats van bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn en habitattypen van bijlage I van de Habitatrichtlijn;
- het behoud of het herstel van een gunstige staat van instandhouding van de met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende van nature in het wild voorkomende dier- en plantensoorten;
- de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland.

Gedeputeerde staten kunnen gebieden buiten het Natuurnetwerk Nederland aanwijzen die van provinciaal belang zijn vanwege hun natuurwaarden of landschappelijke waarden, met inachtneming van hun cultuurhistorische kenmerken. Deze gebieden worden aangeduid als ‘bijzondere provinciale natuurgebieden’ en ‘bijzondere provinciale landschappen’.

II.3 Natura 2000-gebieden

De Wnb heeft tot doel het beschermen en in stand houden van Natura 2000-gebieden.

Relevante wettelijke bepalingen

De beoordeling van projecten en andere handelingen wordt geregeld in artikel 2.7 tot en met artikel 2.9. Aanwijzingsbesluiten geven de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van de leefgebieden voor vogels van de Vogelrichtlijn, de natuurlijke habitats en de habitats van soorten van de Habitatrichtlijn. De instandhoudingsmaatregelen zijn voor elk gebied beschreven in het beheerplan. Tevens beschrijft het beheerplan welke handelingen en ontwikkelingen in het gebied en daarbuiten het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen. Voor het uitvoeren van plannen of projecten kan GS de verplichting opleggen tot preventieve of herstelmaatregelen. Dit is niet van toepassing indien voor het plan of project een (omgevings)vergunning is verleend.

Beoordeling van plannen en projecten

Art. 2.7 Voor een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie (in cumulatie) met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, is een **passende beoordeling** noodzakelijk.

Er is een **vergunning** nodig van GS voor projecten of andere handelingen die de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen. De bevoegdheid ten aanzien van de vergunningverlening ligt bij GS van de provincie waarin het project wordt uitgevoerd.

Er geldt een **uitzondering op de vergunningprocedure** op grond van de Wet natuurbescherming: als via een andere wettelijke bepaling een passende beoordeling verplicht is (bijvoorbeeld op grond van de Tracéwet of de Spoedwet wegverbreding) voor de besluitvorming.

Art. 2.9 Géén vergunning is nodig:

- Als het project of de handeling is opgenomen in een Natura 2000-beheerplan of in een vastgesteld programma voor Natura 2000-gebieden (zoals de PAS). Voorwaarde is dat 1) ten aanzien van het plan of het programma een passende beoordeling van projecten is uitgevoerd waaruit de zekerheid is verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten, en 2) dat het bestuursorgaan dat het plan of programma heeft vastgesteld, tevens bevoegd gezag is voor vergunningverlening of dat dit bestuursorgaan heeft ingestemd heeft met het plan of programma.
- Als het project of de handeling al bestond of bekend was op de referentiedatum 31 maart 2010 of later als het gebied later is aangewezen (ook wel bekend als bestaand gebruik).
- Als het project of de handeling behoort tot door PS bij verordening aangewezen categorieën van gevallen.

Toelichting op begrippen

Habitattoets

De habitattoets is de verzamelnaam van toetsingen van effecten van plannen en projecten op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. In beginsel worden de effecten van plannen en projecten op Natura 2000-gebieden ‘passend beoordeeld’. Als er kans is op significant negatieve effecten en mitigerende maatregelen bij de beoordeling zijn betrokken wordt gesproken over een ‘**passende beoordeling**’. Om procedurele redenen kan er voor worden gekozen om een **oriëntatiefase** – soms ook wel ‘**voortoets**’ genoemd – te doorlopen. De inhoudelijke studie is in de oriëntatiefase in grote lijnen identiek aan een passende beoordeling, echter mitigerende maatregelen zijn bij de oriëntatiefase niet bij de beoordeling betrokken. Als de conclusie is dat significante negatieve effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten en maatregelen nodig zijn om significant negatieve effecten met zekerheid te voorkomen, zal alsnog een passende beoordeling nodig zijn.

Mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen zijn maatregelen ter voorkoming of beperking van het (mogelijke) effect van het project of andere handeling en deze maatregelen zijn onlosmakelijk verbonden zijn met een project / andere handelingen

Cumulatieve effecten

Voor de habitattoets geldt uitdrukkelijk dat voor elke activiteit onderzocht moet worden of er mogelijke significante effecten zijn als gevolg van de activiteit afzonderlijk *en* in combinatie met andere plannen en projecten. In het laatste geval moeten de gezamenlijke ofwel cumulatieve effecten beoordeeld worden in het licht van de

instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Het gaat daarbij om alle plannen en projecten die op bestuurlijk niveau zijn goedgekeurd en die nog niet (volledig) zijn gerealiseerd.

Significantie

Van significante effecten kan sprake zijn als ten gevolge van het plan of project realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen wordt bemoeilijkt of onmogelijk wordt gemaakt. In de Leidraad bepaling Significantie is het begrip 'significante gevolgen' toegelicht.¹

Externe werking

Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als die activiteiten negatieve effecten op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied (kunnen) veroorzaken. Dit wordt de 'externe werking' van de bescherming genoemd.

Programma Aanpak Stikstof

Op 1 juli 2015 is de Programma Aanpak Stikstof (PAS) in werking getreden. Dit programma geeft met een gericht pakket van herstelmaatregelen enerzijds waarborgen voor behoud en herstel van stikstofgevoelige habitats en leefgebieden van soorten en biedt anderzijds ruimte voor nieuwe economische activiteiten. Voor projecten die vermeld zijn op een lijst met prioritaire projecten is op voorhand ruimte gereserveerd. Voor nieuwe projecten (niet-prioritair) geldt bij een toename van stikstofdepositie op een stikstof gevoelig habitat met thans al een overschrijding het volgende:

- Activiteiten met een stikstofdepositie vanaf 1 mol/ha/jaar zijn vergunningplichtig.
- Activiteiten met een stikstofdepositie onder 0,05 mol/ha/jaar zijn niet vergunningplichtig.
- Voor activiteiten met een stikstofdepositie tussen 0,05 mol/ha/jaar – 1 mol/ha/jaar moet voor het Natura 2000-gebied worden nagegaan wat de actuele geldende grenswaarde is. Bij 95% uitgegeven depositieruimte wordt de grenswaarde verlaagd naar 0,05 mol/ha/jaar; dan is dus een vergunning nodig bij een stikstofdepositie hoger dan 0,05 mol/ha/jaar (anders bij 1 mol/ha/jaar)

De omvang van de stikstofdepositie als gevolg van een project moet worden vastgesteld aan de hand van het rekenmodel AERIUS Calculator.

¹ Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. Publicatie Steunpunt Natura 2000, versie 27 mei 2010.

II.4 Soorten

Verbodsbepalingen

De Wnb onderscheid bij de bescherming van soorten drie beschermingsregimes met elk hun eigen verbodsbepalingen:

Art. 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (VR)

Het is verboden in het wild levende vogels (VR artikel 1):

- lid 1. opzettelijk te doden of te vangen;
- lid 2. opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen of nesten van vogels weg te nemen;
- lid 3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
- lid 4. vogels opzettelijk te storen;
- lid 5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Het ministerie heeft een lijst gemaakt van soorten vogels die hun nest doorgaans het hele jaar door of telkens opnieuw gebruiken. Deze nesten zijn jaarrond beschermd². Voor andere soorten geldt dat de nesten alleen beschermd zijn wanneer zij (in het broedseizoen) in gebruik zijn.

Art. 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (HR)

Het is verboden:

- lid 1. in het wild levende **dieren** (HR bijlage IV, VvBern Bijlage II, VvBonn Bijlage I) in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- lid 2. dieren, als bedoeld in het eerste lid, opzettelijk te verstoren.
- lid 3. eieren van dieren, als bedoeld in het eerste lid, in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- lid 4. de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren, als bedoeld in het eerste lid, te beschadigen of te vernielen.
- lid 5. **Planten** (HR bijlage IV, VvBern Bijlage I) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Art. 3.10 Beschermingsregime andere soorten

Lid 1) Onverminderd artikel 3.5, lid 1, 4 en 5, is het verboden:

- onderdeel a. in het wild levende **zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers** van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij de Wet natuurbescherming, opzettelijk te doden of te vangen;
- onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a opzettelijk te beschadigen of te vernielen;

² Zie de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingrepen, ministerie van LNV, augustus 2009.

onderdeel c. **planten** genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij de Wet natuurbescherming, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Ontheffingen en vrijstellingen (zie ook Figuur 3)

Gedeputeerde staten kunnen een ontheffing verlenen van verboden die gelden voor Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (Art 3.3), Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (Art 3.8) en Beschermingsregime andere soorten (Art 3.10 lid 2). Provinciale staten en de Minister kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden (Art 3.3, Art 3.8)

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing,
- er is voldaan aan een in Art 3.3 dan wel Art 3.8 genoemd belang,
- er is geen sprake van een verslechtering van de (gunstige) staat van instandhouding (Svl) van de desbetreffende soort.

Aan een ontheffing kunnen voorwaarden worden gesteld om schade te beperken of te compenseren zodat er geen afbreuk wordt gedaan aan de Svl.

Art 3.3, Art 3.8 De verboden voor zijn niet van toepassing op handelingen ten behoeve van instandhoudingsmaatregelen en handelingen in het kader van een Natura 2000-beheerplan of een vastgesteld programma (zoals bijvoorbeeld de PAS).

Art. 3.10 Voor soorten vallend onder '*Beschermingsregime andere soorten*' kan de provincie een vrijstelling verlenen voor handelingen in het kader van de **ruimtelijke inrichting of ontwikkeling** van gebieden en **bestendig beheer of onderhoud**.

Art. 3.31 De hierboven genoemde verboden onder de drie beschermingsregimes zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde **gedragscode** en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer of onderhoud en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

